

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет(інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

обов'язкового освітнього компонента

Атестаційний іспит

(назва ОК)

підготовки **магістра**

(назва освітнього рівня)

спеціальності **014.07 Середня освіта (Географія)**

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **Середня освіта (Географія. Економіка)**

(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «Атестаційний іспит» підготовки магістр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньою програмою Середня освіта (Географія. Економіка)

Розробник: к. г. н., доц. Потапова А. Г.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Потапова А. Г.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

протокол № 12 від 19 червня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання / Заочна форма навчання	<i>01 Освіта/Педагогіка</i> <i>014.07 Середня освіта (Географія)</i> <i>Середня освіта (Географія. Економіка)</i> <i>магістр</i>	Обов'язковий
Кількість годин/кредитів 60/2		Рік навчання – 2
		Семестр – 3-ий
		Лекції
		Практичні (семінарські)
		Самостійна робота – 56 / 238 год.
		Консультації – 4 / 32 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Потапова Алла Геннадіївна
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Потапова_Алла_Геннадіївна
Телефон	+380503783394
e-mail	potapova.alla@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен вівторок 15.00–16.00, аудиторія С-607А

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента. Мета освітнього компонента – надати здобувачам освіти консультативну допомогу під час підготовки до атестаційного іспиту, стимулювати до узагальнення та систематизації набутих протягом навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти знань, поінформувати про особливості процедури проведення, складання білетів атестаційного іспиту та структури відповіді на них.

Пререквізити

Освітні компоненти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), що містять знання, уміння й навички, необхідні для опанування освітнього компонента «Атестаційний іспит»: освітні компоненти циклу загальної підготовки, циклу професійної підготовки та вибіркового освітніх компонентів освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Економіка).

Мета і завдання освітнього компонента

Метою атестаційного іспиту є визначення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів освіти меті та вимогам ОПП Середня освіта (Географія. Економіка) другого (магістерського) рівня вищої освіти, перевірка вмінь та навичок здобувачів вищої

освіти самостійно, науково обгрунтовано і творчо приймати професійні рішення з врахуванням їх соціальних та економічних наслідків, здатних до організації ефективного компетентісно-орієнтованого навчання географічних та економічних наук у закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти.

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Економіка) спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) проводиться у формі атестаційного іспиту та публічного захисту випускної кваліфікаційної роботи.

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Економіка) спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» (Стаття 6), стандартів вищої освіти зі спеціальності, Наказу МОЗ України від 19 лютого 2019 року № 419 «Про затвердження Порядку, умов та строків розроблення і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту та критеріїв оцінювання результатів», з урахуванням «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/2022-Положення-про-ДЕК_2021-1-1.pdf).

Атестацію здобувачів освітнього ступеня «магістр» здійснює екзаменаційна комісія (далі – ЕК). Заклад вищої освіти на підставі рішення ЕК присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну освітню, а також, якщо це передбачено ОП і навчальним планом та здобувач освіти підтвердив достатній рівень результатів навчання – професійну кваліфікацію та видачу диплома (звичайного зразка чи з відзнакою); вносить пропозиції щодо поліпшення якості підготовки фахівців з відповідної спеціальності (освітньо-професійної програми). Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної освітньої, а також, якщо це передбачено ОП і навчальним планом, професійної кваліфікації скасовується закладом вищої освіти у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Силабус атестаційного іспиту та форму проведення іспиту (усно, письмово, комп'ютерне тестування) розробляє та визначає кафедра економічної та соціальної географії ВНУ імені Лесі Українки та затверджує вчена рада географічного факультету. Силабус атестаційного іспиту оприлюднюється на веб-сторінці кафедри економічної та соціальної географії (в каталозі освітніх програм та вибіркових освітніх компонентів) не пізніше ніж за півроку до проведення атестації.

Для спеціальностей «Середня освіта» у зміст силабусу атестаційного іспиту повинні бути включені запитання, що будуть розкривати специфіку педагогічної складової обраної спеціальності, міститимуть аналіз існуючих новітніх педагогічних технологій та їх практичне використання у професійній діяльності.

Складання атестаційного іспиту здійснюється державною мовою, в окремих випадках – іноземною. Рішення про допуск до складання атестаційного іспиту іноземною мовою до початку роботи ЕК приймає Вчена рада географічного факультету за заявою здобувача освіти за умови його навчання іноземною мовою.

Білет до атестаційного іспиту затверджуються вченою радою географічного факультету.

Екзаменаційний білет складається із 3 запитань, 1-ше з яких відносяться до освітніх компонентів загальної підготовки, 2-ге – з теорії економіко-географічних освітніх компонентів, знань основних явищ та понять сучасних географічних та економічних наук, а 3-те – з інноваційних технологій і методик навчання та організації компетентісно-орієнтованого навчання з географії та економіки у закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти. Оцінювання атестаційного іспиту відбувається шляхом сумування балів за відповідь на кожне запитання із трьох (по 30 балів за 1 та 2 питання і 40 балів за 3-є питання).

Максимальна кількість балів – 100.

Атестаційний іспит дозволяє виявити рівень знань основних понять та термінів з освітніх компонентів; виявити рівень володіння фактичним матеріалом, рівень розуміння освітніх компонентів, уміння зв'язано, логічно й аргументовано викладати думки, доводити свої твердження; уміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у швидкому потоці наукової інформації; використовувати теоретичні знання на практиці.

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Атестаційний іспит»:

Загальні компетентності:

- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним (ЗК4);
- здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати (ЗК7).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності (ФК1);
- здатність використовувати інновації у професійній діяльності (ФК-2);
- здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу (ФК6);
- здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності (ФК8);
- здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички (ПК1);
- здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду (ПК2);
- здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем (ПК4);
- здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом (ПК5);
- здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності (ПК6);
- здатність оперувати системними економічними знаннями для формування в учасників освітнього процесу підприємливості та фінансової грамотності (ПК8).
- вміння використовувати фундаментальні економічні поняття, процеси та явища в умовах ринкової економіки на рівні суб'єкта господарювання, держави та світу (ПК9).

Програмні результати навчання

Результатом вивчення освітнього компонента «Атестаційний іспит» є:

- демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області (РН1);
- демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній

діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо (PH2);

- формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність (PH4);

- описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати (PH5);

- визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження (PH6);

- визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності (PH7);

- описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя (PH8);

- демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання (PH9);

- називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності (PH10);

- демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу (PH11);

- знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища (PH12);

- демонструє здатність діяти автономно і в команді (PH13);

- демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів (PH14);

- розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків (PH1);

- обирає шляхи розв'язання практичних задач у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позанавчальної роботи, творчо застосовує методи формування ключових і предметних географічних компетентностей здобувачів у закладах освіти різного типу (PH2);

- знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організувати дослідницьку роботу (PH3);

- обґрунтовує вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, володіє методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, демонструє вміння організувати дослідницьку роботу здобувачів освіти (PH4);

- обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори (PH5);

- демонструє володіння спеціалізованими уміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової

та педагогічної діяльності (ПРН6);

- здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології (ПРН7);

- здійснює планування та реалізацію подальшого життя на основі економічних і фінансових знань, умінь, навичок та цінностей для досягнення особистих, професійних та суспільних цілей (ПРН8);

- володіє критичним та аналітичним мисленням, що базується на фундаментальних поняттях, процесах та явищах економіки, задля реалізації діяльності на мікро-, мезо- та макро- рівнях (ПРН9).

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Атестація освітнього компонента «Атестаційний іспит» ОПП Середня освіта (Географія. Економіка) спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) проводиться у формі атестаційного іспиту.

Політика щодо здобувача освіти

Здобувачі освіти, допущені до складання атестаційного іспиту, мають право на:

- доступ до інформації про графік та порядок проведення екзамену;
- час і місце їх проведення;
- порядок визначення, спосіб та час офіційного оголошення результатів;
- ввічливе та неупереджене ставлення до себе з боку осіб, відповідальних за організацію та проведення атестаційного іспиту;
- безпечні умови під час проведення атестації;
- у разі необхідності – отримання невідкладної медичної допомоги;
- оскарження процедури проведення іспиту у частині порушення прав здобувачів (апеляцію).

Політика щодо академічної доброчесності

Списування та/або поширення інформації під час підготовки та складання атестаційного іспиту в будь-якій формі (в т.ч. і з використанням електронних носіїв інформації) заборонено.

Виявлення ознак академічної недоброчесності під час підготовки та/або складання атестаційного іспиту є підставою для його незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дефлайнів та перекладання

Якщо здобувач освіти не з'явився на засідання ЕК для складання атестаційного іспиту, то у протоколі комісії записується, що він є не атестований у зв'язку з неявкою на засідання комісії. Здобувачі освіти, які не склали іспит у затверджений для них термін, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи ЕК протягом трьох років після закінчення університету за умови наявності вільного ліцензованого місця за обраною освітньо-професійною програмою.

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, розповсюджується на обов'язкові та вибіркові освітні компоненти навчального плану ОПП. Не відбувається визнання результатів на усі види державної атестації.

Комунікація зі здобувачами освіти

Електронною поштою, очно за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ імені Лесі Українки

<http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінно
82–89	Дуже добре	B	дуже добре
75–81	Добре	C	добре
67–74	Задовільно	D	задовільно
60–66	Достатньо	E	достатньо
1–59	Незадовільно	Fx	незадовільно

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Освітній менеджмент

1. Наукові підходи в управлінні освітою.
2. Функції управління закладом освіти.
3. Професійна модель керівника закладу освіти.
4. Реалізація та регулювання управлінських рішень.
5. Оцінювання якості в системі загальної середньої освіти.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Popovych, I., Semenov, O., Semenova, N., Zavatska, N., Kovalchuk, Z., & Zavatskyi, Y. (2022). *Research of readiness of teachers of rural secondary schools for innovations*. Amazonia Investiga, 11(54). P. 84-93.
2. Алєндарь Н. І., Семенов О. С., Семенова Н. І. Освітній менеджмент: Методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : Обрій, 2023. 23 с.
3. Андросюк В. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник. Тернопільський національний економічний ун-т. Т. : Економічна думка, 2018. 216 с.
4. Барабаш Ю., Пріма Р., Барабаш Ц. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Луцьк : СНУ ім.Лесі України, 2014. 448 с.
5. Семенов О. С., Семенова Н. І., Гніровська О. З. Менеджмент інноваційного розвитку в дошкільній освіті: Інформаційний збірник. Луцьк : Обрій, 2023. 150 с.

Психологія взаємодії

1. Психологічні особливості комунікативного процесу (структура, етапи, зворотній зв'язок) як основи ефективної взаємодії. Комунікативні бар'єри та чинники їх виникнення в організації.
2. Базові психологічні засади взаємодії в команді: особливості лідерства, командних ролей, фактори ефективності/неефективності командної взаємодії. Емоційний інтелект особистості як чинник ефективної взаємодії: структура, функції, фактори розвитку.
3. Базові психологічні засади ефективної управлінської взаємодії: джерела влади, стилі управління, управлінські ролі керівника, спільні та відмінні риси керівництва та лідерства. Етика професійної взаємодії в освітньому середовищі.
4. Психологічні особливості конфліктної взаємодії та індивідуальної поведінки в конфлікті: індивідуальні стратегії поведінки в конфлікті К. Томаса, конфліктогени («саботажники спілкування»), індикатори руйнівної (деструктивної) поведінки.

5. Психічне здоров'я та психологічне благополуччя учасників освітнього процесу як основа ефективної професійної взаємодії. Синдром «професійного вигорання» та його взаємозв'язок з професійним стресом.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Горбунова В. В. Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.

2. Карамушка Л. М., Дзюба Т. М. Психологія управління конфліктами в організації (на матеріалі діяльності освітніх організацій). Монографія. К., Полтава, 2009. 268 с.

3. Карамушка, Л.М., Шевченко А.М. Забезпечення психологічного здоров'я менеджерів та педагогічних працівників освітніх організацій в умовах Нової української школи: навчально-методичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 157 с.

4. Комунікації в освіті: історія, теорія, практика / За ред. О. Гомотюк. Тернопіль, 2020. 207 с.

5. Корольчук М. С. Корольчук В. М., Березовська Л. І. Професійне вигорання працівників освіти : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 304 с.

Цифрові освітні ресурси

1. Роль цифрових освітніх ресурсів у сучасній освіті.

2. Типи цифрових освітніх ресурсів.

3. Основні характеристики цифрових освітніх ресурсів (доступність, інтерактивність, адаптивність, візуалізація, співпраця, відстеження прогресу).

4. Як враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти під час використання ЦОР?

5. Переваги та недоліки використання цифрових освітніх ресурсів.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Pasternak V. Modern information technologies in education, didactic methods and upbringing: monograph. London, United Kingdom: Lambert Academic Publishing, 2023. 112 p. URL:

http://www.morebooks.shop/bookprice_offer_4c68baca7922a547bc84604be621c1a9d7bf8fe4?locale=gb¤cy=EUR.

2. Pasternak V. Information Technology: Abstraction to Implementation: monograph. Chisinau: Lambert Academic Publishing, 2022. 121 p. URL: <https://www.morebooks.shop/shop-ui/shop/product/9786204985411>.

3. Басюк Т. М. Думанський Н. О. Пасічник О. В. Основи інформаційних технологій: навчальний посібник: серія комп'ютинг / за ред. В. В. Пасічника. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 390 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/07/Osnovy-inform-tekhnohiiy.pdf>.

4. Вакалюк Т. А., Корнілова Т. Б., Коротун О. В. Цифрова трансформація відкритих освітніх середовищ / за ред. В. Ю. Бикова, О. П. Пінчук. Київ : ФОРМ Ямчинський О. В., 2019. 186 с. URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/720740/2/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%2020%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D0%86%D0%86%D0%A2%D0%97%D0%9D.pdf>.

5. Цифрові сервіси для освіти України: Створено інформаційний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/cifrovi-servisi-dlya-osviti-ukrayini-stvoreno-informacijnij-resurs>.

6. Освітні ресурси інтернету. Офіційний сайт. URL: <https://sites.google.com/site/osvitnires/>.

1. Теоретичні методи наукових досліджень.
2. Емпіричні методи наукових досліджень.
3. Міри центральної тенденції.
4. Міри змінливості.
5. Відмінності в рівневі досліджуваної ознаки.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Грицюк Л., Гусак П., Завацька Л. Магістерська робота: Навчально-методичний посібник. Львів, 2002. 93 с.
2. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с.
3. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 17 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. В. М. Михайлова. Харків : ХДУХТ, 2016. 220 с.
5. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. С. Е. Важинського, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
6. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. В. І. Зацерковного, І. В. Тішаєва, В. К. Демидова. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

Вчення про природні територіальні системи

1. Теоретичні основи системності.
2. Концепція культурних ландшафтних систем.
3. Поняття про геосистему.
4. Ноосферна концепція.
5. Концептуальні основи оптимізації природних територіальних систем.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Петлін В. М. Теорія природних територіальних систем: монографія : у 4-х т. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Т. 2 : Природні територіальні системи: концепції, парадигми, організація. 2016. 623 с.
2. Петлін В. М. Теорія природних територіальних систем: монографія : у 4-х т. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Т. 3 : Ентропійно-синергетичні основи організації, класифікація і типологія, мінливість, саморегулювання і самоорганізація. 2016. 539 с.
3. Петлін В. М. Теорія природних територіальних систем: монографія: у 4-х т. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Т. 4 : Теоретичні основи антропогенного використання природних територіальних систем. Методика і сучасні напрямки досліджень. 2016. 433 с.
4. Петлін В. М. Інформація в організованості природних територіальних систем. К. : Видавничий центр КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. 420 с.
5. Петлін В. М. Ієрархії природних територіальних систем. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2018. 476 с.

Сучасні концепції економічної науки та освіти

1. Економіка як сфера життєдіяльності людей і об'єкт економічного дослідження.
2. Економіка як наука для вирішення основної проблеми суспільства: забезпечення задоволення зростаючих потреб людей за обмежених виробничих ресурсів.
3. Економічні знання і громадянська позиція особи. Підприємництво як особливий вид діяльності: функції підприємця. Доход і ризик у підприємстві.
4. Сутність грошей. Зміст функцій грошей як засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження.
5. Основні складники процесу управління: управління виробництвом, персоналом, фінансами, збутом.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 627 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 18, № 19–20, № 21–22, ст. 144. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 24. Ст. 243, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
4. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чоботар С. І. Основи підприємницької діяльності: навч. посібник. Київ : Академія, 2010. 280 с.
5. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : КНУТД, 2015. 267 с.
6. Лісовий А. В. Мікроекономіка: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 192 с.
7. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств: підручник. URL: https://pidruchniki.com/84803/finansii/finansii_pidpriyemstv.
8. Суліма Н. М., Степасюк Л. М., Величко О. В. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Київ : «ЦП «КОМПРИНТ»», 2015. 466 с.

Просторовий аналіз та ГІС

1. Роль та значення простору у житті людини і суспільства.
2. Суть поняття «географічний простір». Вимірність «географічного простору».
3. Суть поняття «геоінформаційна система» (ГІС).
4. Карта як основа просторового аналізу.
5. Завдання, які вирішуються за допомогою ГІС.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Іщук О. О., Коржнев М. М., Кошляков О. Є. Просторовий аналіз і моделювання в ГІС: навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 200 с.
2. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки : методи просторового аналізу. Навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 172 с.
3. Пугач С. Концептуалізація поняття географічний простір у науковій літературі. *Економічна та соціальна географія*. 2019. Вип. 82. С. 27–33.
4. Пугач С. О. Просторовий аналіз : методичні рекомендації. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. 68 с.
5. Світличний О. О., Плотницький С. В. Основи геоінформатики : Навчальний посібник / За заг. ред. О. О. Світличного. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 295 с.
6. Шипулін В. Д. Основи ГІС-аналізу: навч. посібник. Харків : ХНУМГ, 2014. 330 с.

Соціально-економічний потенціал регіонів світу

1. Суть поняття «Соціально-економічний потенціал регіону», його складові.
2. Природно-ресурсний потенціал регіону, його структура та значення.
3. Виробничий потенціал регіону, його структура та значення.
4. Трудовий потенціал регіону, його структура та значення.
5. Фінансовий потенціал регіону, його структура та значення.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Потапова А. Г., Краснопольська Н. В. Економічний потенціал Волинської області: монографія. Луцьк : Волиньполіграф, 2016. 174 с.
2. Потапова А. Г. Економічний потенціал регіонів України. Підручник. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 415 с.

3. Потапова А. Г., Краснопольська Н. В., Барський Ю. М. Модернізація освітнього комплексу Волинської області. Монографія. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 118 с.
4. Потапова А. Г. Економічна географія України та зарубіжних країн. Курс лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 174 с.
5. Потапова А. Г. Економічний потенціал регіону. Курс лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 217 с.

Методика профільного навчання географії, економіки

1. Мета, зміст і структура шкільної географічної та економічної освіти. Сутність профільного навчання географії, економіки.
2. Форми організації навчання географії, економіки в профільній школі.
3. Сучасний компетентісно орієнтований урок географії, економіки.
4. Технології навчання географії, економіки. Систематизація технологій.
5. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії, економіки. Види оцінювання навчальних досягнень учнів в НУШ.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Дидактика географії: монографія (електронна версія) / за ред. В. М. Самойленко К. : Ніка-Центр, 2013. 570 с.
2. Вішнікіна Л. П. Компетентісне навчання географії в основній школі: монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
4. Ковальова К. І., Ковальов В. В. Методика викладання економіки в школі: навчальний посібник. К. Ліра, 2019. 184 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/441817.pdf.
5. Варакута О. М. Методика навчання географії (курс лекцій). Навчальний посібник. Переробл. і доп. Тернопіль : Тайп, 2019. 177с
6. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: Монографія. К. : Педагогічна думка, 2013. 380 с.
7. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: Підручник. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512с.

Геоглобалістика

1. Сутність, принципи та основні завдання геоглобалістики.
2. Соціальний феномен глобалізації як результат людської діяльності.
3. Глобальна суспільно-географічна трансформація і міжнародна соціально-економічна інтеграція.
4. Демографічні, екологічні та гендерні виклики глобалізації.
5. Місце і роль України у глобальних світових процесах і трансформаціях.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бойко О. П. Глобалістика : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2018. 79 с.
2. Внучко С. М. Політична глобалістика : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. 383 с.
3. Дзьоба О. Г., Яцюк О. С. Глобальна економіка. Навч. посібник. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 130 с.
4. Рокоча В. В., Одягайло Б. М., Терехов В. І. Геоелементарна економіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект): навчальний посібник. К. : Університет економіки та права «КРОК», 2017. 352 с. URL: http://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalniposibniki/rokocha_0001.pdf.
5. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. К. : Фенікс, 2019. 304 с.

Методика позашкільної та краєзнавчої роботи

1. Принципи, зміст, форми, методи та засоби освітнього процесу у закладі позашкільної освіти.
2. Зміст і форми організації роботи з географічного краєзнавства у ЗЗСО.
3. Методика організації і проведення учнівських географічних краєзнавчих досліджень.
4. Методика організації діяльності географічного краєзнавчого гуртка, шкільного краєзнавчого музею.
5. Методичні та організаційні основи проведення краєзнавчих географічних екскурсій та мандрівок у школі.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії. Підручник. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512с.
2. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти. Умань : «АЛМІ», 2013.182 с. URL:<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/5238/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf>.
3. Олішевська Ю. А. Шкільне географічне краєзнавство. Навчальний посібник. К. : «ФОРМ Кравченко», 2020. 175 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2021/06/olichivska_geograf_krainoznavstvo.pdf.
4. Основи краєзнавства: підр. для студ. закладів вищ. Освіти. / за ред. О. П. Реєнта. вид.2-ге, доп. Київ : НАН України, Національна спілка краєзнавців України, 2021. 376 с.

ПИТАННЯ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ ІЗ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ

1. Наукові підходи в управлінні освітою.
2. Функції управління закладом освіти.
3. Професійна модель керівника закладу освіти.
4. Реалізація та регулювання управлінських рішень.
5. Оцінювання якості в системі загальної середньої освіти.
6. Психологічні особливості комунікативного процесу (структура, етапи, зворотній зв'язок) як основи ефективної взаємодії. Комунікативні бар'єри та чинники їх виникнення в організації.
7. Базові психологічні засади взаємодії в команді: особливості лідерства, командних ролей, фактори ефективності/неефективності командної взаємодії. Емоційний інтелект особистості як чинник ефективної взаємодії: структура, функції, фактори розвитку.
8. Базові психологічні засади ефективної управлінської взаємодії: джерела влади, стилі управління, управлінські ролі керівника, спільні та відмінні риси керівництва та лідерства. Етика професійної взаємодії в освітньому середовищі.
9. Психологічні особливості конфліктної взаємодії та індивідуальної поведінки в конфлікті: індивідуальні стратегії поведінки в конфлікті К. Томаса, конфліктогени («саботажники спілкування»), індикатори руйнівної (деструктивної) поведінки.
10. Психічне здоров'я та психологічне благополуччя учасників освітнього процесу як основа ефективної професійної взаємодії. Синдром «професійного вигорання» та його взаємозв'язок з професійним стресом.
11. Роль цифрових освітніх ресурсів у сучасній освіті.
12. Типи цифрових освітніх ресурсів.
13. Основні характеристики цифрових освітніх ресурсів (доступність, інтерактивність, адаптивність, візуалізація, співпраця, відстеження прогресу).
14. Як враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти під час використання ЦОР?

15. Переваги та недоліки використання цифрових освітніх ресурсів.
16. Теоретичні методи наукових досліджень.
17. Емпіричні методи наукових досліджень.
18. Міри центральної тенденції.
19. Міри змінливості.
20. Відмінності в рівневі досліджуваної ознаки.
21. Мета, зміст і структура шкільної географічної та економічної освіти. Сутність профільного навчання географії, економіки.
22. Форми організації навчання географії, економіки в профільній школі.
23. Сучасний компетентісно орієнтований урок географії, економіки.
24. Технології навчання географії, економіки. Систематизація технологій.
25. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії, економіки. Види оцінювання навчальних досягнень учнів в НУШ.
26. Принципи, зміст, форми, методи та засоби освітнього процесу у закладі позашкільної освіти.
27. Зміст і форми організації роботи з географічного краєзнавства у ЗЗСО.
28. Методика організації і проведення учнівських географічних краєзнавчих досліджень.
29. Методика організації діяльності географічного краєзнавчого гуртка, шкільного краєзнавчого музею.
30. Методичні та організаційні основи проведення краєзнавчих географічних екскурсій та мандрівок у школі.

ПИТАННЯ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ ІЗ ПРИРОДНИЧОЇ ЧАСТИНИ ГЕОГРАФІЇ

1. Теоретичні основи системності.
2. Концепція культурних ландшафтних систем.
3. Поняття про геосистему.
4. Ноосферна концепція.
5. Концептуальні основи оптимізації природних територіальних систем.
6. Роль та значення простору у житті людини і суспільства.
7. Суть поняття «географічний простір». Вимірність «географічного простору».
8. Карта як основа просторового аналізу.
9. Природно-ресурсний потенціал регіону, його структура та значення.
10. Екологічні виклики глобалізації.
11. Місце і роль України у глобальних світових процесах і трансформаціях.

ПИТАННЯ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ ІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЧАСТИНИ ГЕОГРАФІЇ

1. Суть поняття «Соціально-економічний потенціал регіону», його складові.
2. Виробничий потенціал регіону, його структура та значення.
3. Трудовий потенціал регіону, його структура та значення.
4. Фінансовий потенціал регіону, його структура та значення.
5. Суть поняття «геоінформаційна система» (ГІС).
6. Завдання, які вирішуються за допомогою ГІС.
7. Сутність, принципи та основні завдання геоглобалістики.
8. Соціальний феномен глобалізації як результат людської діяльності.
9. Глобальна суспільно-географічна трансформація і міжнародна соціально-економічна інтеграція.

ПИТАННЯ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ ІЗ ЕКОНОМІКИ

1. Економіка як сфера життєдіяльності людей і об'єкт економічного дослідження.
2. Економіка як наука для вирішення основної проблеми суспільства: забезпечення задоволення зростаючих потреб людей за обмежених виробничих ресурсів.

3. Економічні знання і громадянська позиція особи. Підприємництво як особливий вид діяльності: функції підприємця. Доход і ризик у підприємстві.

4. Сутність грошей. Зміст функцій грошей як засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження.

5. Основні складники процесу управління: управління виробництвом, персоналом, фінансами, збутом.